

Jak diagnozować ubóstwo energetyczne w gminie

omówienie i studium przypadku

1. Wstęp

Ubóstwo energetyczne to jeden z istotnych problemów, z którym zmagają się wiele gmin, nie mając odpowiednich narzędzi i dysponując ograniczonymi informacjami. W ramach projektu „Śląska przestrzeń innowacji” Planergia opracowała kompleksowy, standaryzowany model wsparcia doradczego dla osób z grupy ubóstwa energetycznego, który docelowo będzie mógł być wykorzystywany w gminach o różnej wielkości, specyficie czy zróżnicowaniu profilu zasobów mieszkaniowego. Całość zebrano w formie spójnej metodologii, obejmującej następujące etapy:

1. Dwuetapowa diagnoza skali zjawiska na terenie gminy,
2. Przygotowanie strategii walki z problemem na terenie gminy,
3. Prowadzenie działań zaradczych.

Niniejsze opracowanie, przygotowane w formie studium przypadku, uwzględnia omówienie dwóch działań: wstępna diagnoza skali zjawiska w gminie oraz pilotażowa kampania wsparcia sąsiedzkiego wraz z zestawem wytycznych.

2. Definicja ubóstwa energetycznego

Przez długi czas w Polsce nie funkcjonowała oficjalna definicja ubóstwa energetycznego. Posiłowano się przenoszonymi na grunt polski definicjami zagranicznymi, np. definicją brytyjską, co jednak było stosunkowo trudne ze względu na diametralnie inny poziom zamożności społeczeństwa, odmienny profil wykorzystania systemów grzewczych i paliw, a także całkowicie inny model budownictwa. Oficjalna definicja krajowa pojawiła się dopiero w ustawie o dodatkach osłonowych, która została przyjęta przez Sejm RP w dniu 17 grudnia 2021 r., zgodnie z którą „ubóstwo energetyczne” jest to „sytuacja, w której gospodarstwo domowe prowadzone przez jedną osobę lub przez kilka osób wspólnie w samodzielnym lokalu mieszkalnym, lub w budynku, w którym nie jest wykonywana działalność gospodarcza związana z jego prowadzeniem, nie jest w stanie zapewnić sobie wystarczającego poziomu ciepła, chłodu, oświetlenia i energii elektrycznej do zasilania urządzeń, w wyniku połączenia niskich dochodów, wysokich wydatków na cele energetyczne i niskiej efektywności energetycznej w budynku i wykorzystywanych w nim urządzeń”. Kluczowe w definicji ubóstwa energetycznego jest więc przenikanie się trzech grup czynników:

- społecznych – problemy dotyczące członków danego gospodarstwa domowego (np. choroba, samotność, bezradność życiowa, bezrobocie),
- technicznych – wysoka energochłonność budynku,

- ekonomicznych – zbyt niski poziom dochodów.

Należy jednak pamiętać, iż z ubóstwem energetycznym mamy do czynienia, kiedy brak możliwości zapewnienia wystarczającego poziomu ciepła, chłodu, oświetlenia oraz/lub energii elektrycznej występuje najczęściej w wyniku kombinacji wskazanych powyżej czynników. Często błędem w rozumieniu i definiowaniu ubóstwa energetycznego jest jego utożsamianie z ubóstwem ekonomicznym.

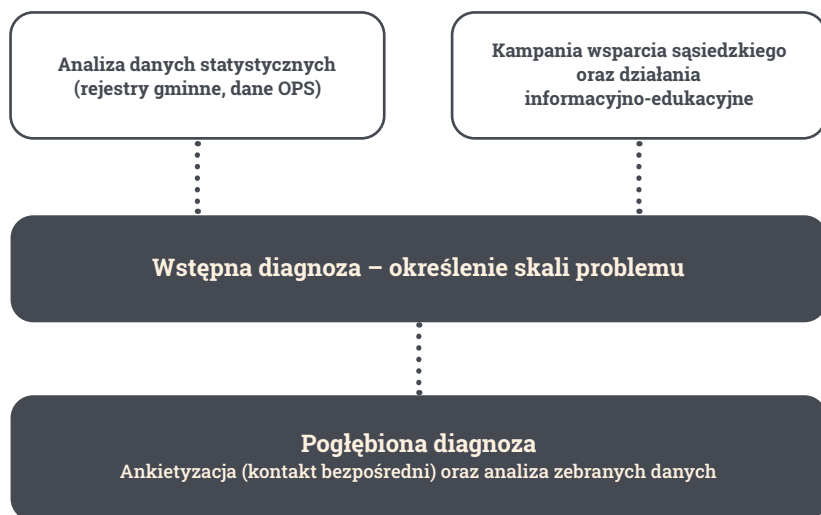
Wynika to zarówno z samej nazwy zjawiska (ubogi = niezamożny), jak i z powiązania z „odbiorcą wrażliwym” zdefiniowanym w art. 3 ust. 13c ustawy – Prawo energetyczne. Szczególnie w obecnej sytuacji skokowo rosnących cen paliw i nośników energii należy pamiętać o złożoności problemu ubóstwa energetycznego. Sytuacja osób, u których występuje kumulacja wszystkich trzech czynników (społecznych, technicznych, ekonomicznych), w okresie niskich temperatur może okazać się dramatyczna do tego stopnia, że będą one wymagały szybkich i skoordynowanych działań pomocowych (również mających charakter doraźny). Może się jednak zdarzyć, iż nawet osoby zarabiające regularnie mogą wejść w grupę ubogich energetycznie, jeżeli mieszkają w budynku o bardzo wysokiej energochłonności, jednocześnie nie mając możliwości poprawy efektywności energetycznej obiektu.

Należy jednak pamiętać, iż ubóstwa energetycznego nie możemy definiować jedynie przez pryzmat kryteriów dochodowych, tym bardziej że należą one do wskaźników często podlegających manipulacji. Podczas przeprowadzonych konsultacji spotkaliśmy się z licznymi przypadkami, kiedy beneficjenci ubiegający się o podwyższony poziom wsparcia w ramach programu „Czyste powietrze” byli w bardzo stabilnej sytuacji materialnej, a jedynie poprzez zabiegi księgowo zaniżali poziom uzyskiwanych dochodów. Widać więc, iż pomoc oparta wyłącznie o kryterium dochodowe może prowadzić do nadużyć. Aby tego uniknąć i jednocześnie móc w sposób kompleksowy zdefiniować sytuację problemową w danym gospodarstwie, należy przeprowadzić szczegółową analizę z wykorzystaniem przygotowanych ankiet diagnostycznych.

3. Jak definiować skalę ubóstwa energetycznego w gminie?

Aby uzyskiwane informacje były jak najbardziej miarodajne, w ramach opracowanej metodologii sugerujemy, aby diagnoza ubóstwa energetycznego na terenie gminy miała charakter dwuetapowy, obejmujący:

- analizę dostępnych danych statystycznych i rejestrów gminnych,
- kampanię informacyjno-edukacyjną uwzględniającą mechanizmy wsparcia sąsiedzkiego.

Źródło: Opracowanie własne

3.1. Analiza danych statystycznych

Analiza danych statystycznych i rejestrów gminnych stanowi pierwszy i podstawowy etap działań diagnozujących ubóstwo energetyczne na terenie gminy. Prawidłowo przygotowana diagnoza umożliwi ogólne oszacowanie skali problemu na terenie gminy, a także ewentualnej koncentracji terytorialnej osób zmagających się z problemem ubóstwa energetycznego. Większa liczba osób ubogich energetycznie lub zagrożonych ubóstwem energetycznym zamieszkujących na niewielkim obszarze może zdarzać się np. na terenie, gdzie dominują mieszkania socjalne.

W celu wstępnego oszacowania skali problemu ubóstwa energetycznego na terenie gminy można wykorzystać informacje z następujących źródeł:

ŹRÓDŁO	ZAKRES INFORMACJI
Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków (CEEB)	<ul style="list-style-type: none"> • źródło ciepła, • wiek budynku/czy przeprowadzono termomodernizację (po ewentualnej aktualizacji bazy CEEB)
Urząd Gminy / Ośrodek Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób pobierających zasiłki celowe, zasiłki mieszkaniowe oraz dodatki energetyczne (np. na zakup paliwa), • liczba osób pobierająca świadczenia dla niepełnosprawnych lub świadczenia rodzinne
Urząd Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób zalegających z odpadami za wywóz odpadów, • liczba osób korzystających z podwyższonego poziomu wsparcia w ramach programu „Czyste powietrze”
Lokalne przedsiębiorstwo energetyczne /ciepłownicze	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób zadłużonych lub mających regularne problemy z opłatami za energię elektryczną/ciepło, • liczba osób pobierających zasiłki celowe, dodatki energetyczne i dodatki mieszkaniowe.
Lokalne przedsiębiorstwo energetyczne /ciepłownicze	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób, które skorzystały z podwyższonego poziomu dotacji w ramach programu “Czyste powietrze”

Źródło: Opracowanie własne

W załączniku nr 2 zestawiono przykładowe dane diagnozujące dla miasta liczącego około 100 tys. mieszkańców.

3.2. Działania informacyjno-edukacyjne – Kampania wsparcia sąsiedzkiego

Dotychczasowe działania edukacyjne prowadzone w gminach były przede wszystkim poświęcone walce z niską emisją i były ukierunkowane na przekazywanie wiedzy na temat szkodliwości zanieczyszczenia powietrza oraz wskazywanie sposobów poprawy efektywności energetycznej. Skala problemu była powszechna, a brak lub niewystarczający zakres działań zaradczych, takich jak wymiana systemu grzewczego, wynikał głównie z braku wiedzy lub zaniechań ze strony mieszkańców (np. niski priorytet działań proekologicznych). Dlatego też w kampaniach dominował przekaz informacyjny, uzupełniany wezwaniami do podjęcia działań w imię poszanowania zdrowia i dobra wspólnego (np. zainicjowana przez Planerję kampania „Nie truj sąsiada!”, która doczekała się kilku edycji i wsparcia ze strony autorytetów, takich jak Franciszek Pieczka, Anna Dymna, czy Marian Dziędziel). Funkcjonują też kampanie o bardziej agresywnym przekazie, mające wydzźwięk piętnujący, do których można zaliczyć np. akcję pod hasłem „Karny kopciuch”.

Temat ubóstwa energetycznego nie był podejmowany w ogóle lub miał charakter całkowicie poboczny. Wraz z rosnącą świadomością społeczną dotyczącą szkodliwości smogu (kampanie antysmogowe są prowadzone regularnie od 2012 roku, kiedy pierwsze, nieformalne jeszcze działania, podjął Krakowski Alarm Smogowy), zaczęły zmieniać się wydzźwięk kampanii. Środek ciężkości położono na sposoby zapobiegania oraz możliwości dofinansowania działań zaradczych (np. poprzez program „Czyste powietrze”). Obecnie coraz większe znaczenie zaczyna mieć problem ubóstwa energetycznego, który jednak wymaga prowadzenia działań w całkowicie innej formie niż dotychczasowe kampanie. Biorąc pod uwagę specyfikę grupy ubogich energetycznie, która często obejmuje osoby wykluczone lub zmagające się z różnego rodzaju problemami, konieczne jest podejście dużo bardziej empatyczne, bazujące na mechanizmach wsparcia i współczucia, oraz angażujące mieszkańców do podjęcia międzysąsiedzkiej pomocy. Oczywiście, nie chodzi tu o pomoc materialną, a przede wszystkim o pomoc w dotarciu do osób potrzebujących, umożliwiając precyzyjną diagnozę zjawiska ubóstwa energetycznego na terenie gminy i przygotowanie skutecznych działań pomocowych.

„Pomóż ogrzać sąsiada” to akcja wsparcia sąsiedzkiego, która nie tylko stanowi wezwanie do pomocy sąsiedzkiej, ale także przedstawia zjawisko ubóstwa energetycznego, jego przyczyny i główne grupy osób zagrożonych. Głównym założeniem kampanii jest umożliwienie mieszkańcom wskazanie osób, które ich zdaniem mogą potrzebować pomocy (może to być np. sąsiad lub członek rodziny) za pośrednictwem anonimowej ankiety zgłoszeniowej.

Akcja „Pomóż ogrzać sąsiada” stanowi uzupełnienie działań diagnozujących dotyczących ubóstwa energetycznego, gdyż umożliwia ona dotarcie także do osób, które nie figurują w rejestrach gminnych prowadzonych np. przez Ośrodki Pomocy Społecznej.

Załącznik nr 1 zawiera opis studium przypadku obejmującego pilotażową kampanię wsparcia sąsiedzkiego przeprowadzoną w gminie Godów, a także wytyczne do przeprowadzenia kampanii informacyjno-edukacyjnej.

4. Kontakt bezpośredni z ubogimi energetycznie

Aby przygotowana diagnoza była przydatna w podejmowaniu działań zaradczych, wymaga ona uszczegółowienia, wykorzystując takie narzędzia, jak inwentaryzacja, ankietyzacja, czy wywiady pogłębione. Najlepiej, aby działania te były podejmowane przez osoby posiadające doświadczenie w radzeniu sobie z osobami zmagającymi się z problemami społecznymi (np. pracownicy OPS lub osoby przeszkolone w tym zakresie). W przypadku dotychczasowych podopiecznych OPS będzie to szczególnie istotne – podjęcie tematu ubóstwa energetycznego będzie znacznie łatwiejsze przez osoby znane (przełamanie bariery nieufności), niż budowanie relacji od podstaw, tym bardziej że informacje wymagane do przekazania podczas ankietyzacji dotyczą tematów wrażliwych.

W ramach projektu „Pomóż ogrzać sąsiada” przygotowane zostały możliwe do wykorzystania kwestionariusze ankiet wraz z przykładowymi scenariuszami postępowania.

Akcja wsparcia sąsiedzkiego stanowi uzupełnienie działań diagnozujących dotyczących ubóstwa energetycznego, gdyż umożliwia ona dotarcie także do osób, które nie figurują w rejestrach gminnych prowadzonych np. przez Ośrodki Pomocy Społecznej.

Pilotażowa kampania pod hasłem „Zgłoś sąsiada do ogrzania” została rozpoczęta 4 stycznia 2023. Etap testowy zakończył się 25 stycznia 2023. Szczegółowa analiza podjętych działań oraz wnioski wynikające z kampanii zostały zestawione poniżej.

Etap przygotowawczy:

Uruchomienie kampanii skierowanej do mieszkańców poprzedził etap przygotowawczy obejmujący:

- opracowanie materiałów poradnikowych i szkoleniowych,
- komplet materiałów graficznych (ulotka, plakat, bannery do kampanii internetowej, zestaw infografik z towarzyszącymi artykułami merytorycznymi),
- narzędzie informatyczne dla pracowników gmin/OPS,
- landing page umożliwiający zgłaszanie osób ubogich energetycznie: www.ogrzejsasiada.pl

Cele kampanii:

- Przekazanie mieszkańcom informacji na temat ubóstwa energetycznego i podniesienie ich wrażliwości na krzywdę osób zmagających się z analizowanym problemem.
- Dotarcie do osób, które potencjalnie wpisują się w definicję ubóstwa energetycznego, jednak nie figurują w rejestrach gminnych.
- Stopniowa budowa społeczeństwa obywatelskiego o wysokim poziomie wrażliwości społecznej i świadomości ekologicznej.

Cele kampanii:

Promocja kampanii została przeprowadzona kilkoma kluczowymi kanałami:

Promocja kampanii:

Promocja kampanii została przeprowadzona kilkoma kluczowymi kanałami:

a) Promocja on-line

Wykorzystano następujące narzędzia:

- kampania na portalu społecznościowym Facebook
 - profil Gminy Godów
 - profil Planergia.pl
 - profile niektórych szkół z terenu gminy
- strona umożliwiająca zgłoszenia: www.ogrzejsasiada.pl
- portal planergia.pl
- strona internetowa Gminy Godów
- strony internetowe szkół na terenie gminy

The screenshot shows the official website of Gmina Godów. At the top, there is a header with the Gmina Godów logo and contact information for the Urząd Gminy Godów, including office hours and phone numbers. Below the header is a navigation menu with categories like 'O GMINIE', 'SAMORZĄD', 'DLA MIESZKAŃCA', 'DLA TURYSTY', 'KONTAKT', and 'POMOC DLA OBYWATELI'. The main content area features a news article titled "ZGŁOŚ SĄSIADA DO OGRZANIA" - POMÓŻ NAM ZDIAGNOZOWAĆ SKALĘ UBÓSTWA ENERGETYCZNEGO, dated 13 stycznia 2023. The article includes an illustration of a person holding a thermometer and text explaining the energy poverty problem and the community's response. A sidebar on the right contains a search bar and a list of general information links such as 'Mapa witryny', 'Polityka prywatności', and 'Zastrzeżenia prawne'.

Źródło: Materiały własne

Unia Europejska

szukaj w serwisie

SZKOŁA PODSTAWOWA IM. PORUCZNIKA PIŁOTA FRANCISZKA SURMY W GOLKOWICACH STRONA PEŁNI ROLĘ BIP

Aktualności | O Szkole | Dla Rodziców | Dla Uczniów | BIP | Dokumenty | Galeria

Strona główna / Aktualności / „Zgłoś sąsiada do ogrzania” - weź udział w akcji wsparcia sąsiedzkiego

Aktualności

„Zgłoś sąsiada do ogrzania” - weź udział w akcji wsparcia sąsiedzkiego

25 Stycznia 2023

Zgłoś sąsiada do ogrzania.
Celem jest pomoc osobom, które doświadczają ubóstwa energetycznego. Pomóż nam dobrać pomoc.

Gmina Godów walczy z ubóstwem energetycznym! Włączamy się w pilotażową akcję wsparcia społecznego. Szukamy osób, które mają problem z ogrzaniem swoich domów. Postaramy się im pomóc - darmowe doradztwo, weryfikacja efektywności energetycznej budynku lub wsparcie w przygotowaniu dokumentów do dostępnych programów. Docelowo (jeżeli tylko pojawią się możliwości), przygotowanie programu dotacyjnego dla osób ubogich energetycznie. Wejdź na stronę: <https://orzzeisasiada.pl/> i zobacz, co możesz zrobić!

Wypełnij formularz i wskaż, kto Twoim zdaniem potrzebuje pomocy. Dzięki Tobie wspomozemy osoby doświadczające ubóstwa energetycznego.

Źródło: Materiały własne

Unia Europejska

szukaj w serwisie

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W GODOWIE STRONA PEŁNI ROLĘ BIP

Aktualności | Przedszkole | Szkoła Podstawowa | BIP | Galeria | Nadanie imienia szkole

Strona główna / Aktualności / „Zgłoś sąsiada do ogrzania” - weź udział w akcji wsparcia sąsiedzkiego!

Aktualności

„Zgłoś sąsiada do ogrzania” - weź udział w akcji wsparcia sąsiedzkiego!

26 Stycznia 2023

Zgłoś sąsiada do ogrzania.
Celem jest pomoc osobom, które doświadczają ubóstwa energetycznego. Pomóż nam dobrać pomoc.

Gmina Godów walczy z ubóstwem energetycznym! Włączamy się w pilotażową akcję wsparcia społecznego. Szukamy osób, które mają problem z ogrzaniem swoich domów. Postaramy się im pomóc - darmowe doradztwo, weryfikacja efektywności energetycznej budynku lub wsparcie w przygotowaniu dokumentów do dostępnych programów. Docelowo (jeżeli tylko pojawią się możliwości), przygotowanie programu dotacyjnego dla osób ubogich energetycznie. Więcej informacji: orzzeisasiada.pl

Uboństwo energetyczne to problem, który dotyka coraz większej grupy osób. Różnącemy paliw oraz okresowe problemy z ich dostępnością szczególnie mocno dotykają osoby w trudnej sytuacji życiowej. Akcja wsparcia społecznego pod hasłem „Zgłoś sąsiada do ogrzania” ma na celu pomoc ubogim energetycznie. Dowiedz się, co możesz zrobić dla innych. Iuż iak sam możesz skorzystać z tego, co oferujemy!

Źródło: Materiały własne

Planergia.pl
Sponsrowane · 🌐

🔔 **Juz teraz mozesz pomoc osobom ubogim energetycznie z Twojego otoczenia.**
 Ješli znasz kogos kto nie moze zapewnic sobie wystarczajacego poziomu ciepla, oświetlenia lub energii do zasilania urzadzzeń domowych, wypelnij formularz kontaktowy a my zajmiemy się resztą!

Zgłoś sąsiada do ogrzania!

Więcej informacji na stronie:
 → <https://ogrzejsasiada.pl/>

Zgłoś sąsiada do ogrzania.

Całkowita akcja pomocy sąsiedzkiej. Czasem trzeba znaleźć tych, którzy potrzebują pomocy. Pomóż nam do nich dotrzeć!

[Zacznij](#)

ogrzejsasiada.pl
Ogrzej sąsiada!
 Zgłoś sąsiada d...

[Skontaktuj się z nami](#)

👍 Polub to 💬 Komentarz ➦ Udostępnij

Źródło: Materiały własne

Zgłoś sąsiada do ogrzania

Węjd na www.ogrzejsasiada.pl ješli znasz osoby, które:

- Nie posiadają środków na zakup opału
- W miejscu ich zamieszkania często jest zimno lub ciemno
- Żyją w nieocieplonym budynku
- Nie mogą pozwolić sobie na wymianę ogrzewania
- Korzystają z niesafektywnych sposobów ogrzewania

Nie truj sąsiada
 12 stycznia o 13:24

Uwaga mieszkańcu Gmina Godów! Juz teraz mozesz zglosic sąsiada do ogrzania 🙋 biorąc udział w akcji pomocy osobom ubogim energetycznie 🤝

Ješli w Twoim otoczeniu jest ktoś, kto potrzebuje pomocy, węjdź na <https://ogrzejsasiada.pl> i zgłoś sąsiada do ogrzania 🙋

Przeczytaj również artykuł o akcji:
<https://tiny.pl/vjk4w>

👍 Lubię to! 💬 Komentarz ➦ Udostępnij

[Napisz komentarz...](#)

Źródło: Materiały własne

 naszwodzislaw.com
13 stycznia o 12:06 · 🌐

Ubóstwo energetyczne to problem, który dotyka coraz większej grupy osób. Rosnące ceny paliw oraz okresowe problemy z ich dostępnością szczególnie mocno dotykają osoby w trudnej sytuacji życiowej. Dlatego Gmina Godów wraz z Planergia rozpoczynają akcję wsparcia społecznego pod hasłem „Zgłoś sąsiada do ogrzania”, która ma nam pomóc ustalić, ilu mieszkańców gminy i kto jest dotknięty ubóstwem energetycznym.

Zgłoś sąsiada do ogrzania

NASZWODZISLAW.COM
Akcja Zgłoś sąsiada do ogrzania w Gminie Godów - Nasz Wodzisław - portal informacyjny, wiadomości z Wodzisławia Śląskiego i powiatu wodzisławskiego

Źródło: Materiały własne

 Gmina_Godów
13 stycznia o 12:07 · 🌐

 Gmina_Godów wspólnie ze Planergia.pl realizuje akcję społeczną "Ogrzej sąsiada".
 Akcja pomoże nam zdiagnozować skalę ubóstwa energetycznego na terenie naszej gminy. By zakończyła się sukcesem, potrzebujemy Waszej pomocy 🙏
 Jeśli znasz kogoś, kogo nie stać na zapewnienie sobie wystarczającego poziomu ciepła, oświetlenia i energii do zasilania urządzeń w wyniku połączenia niskich dochodów, wysokich wydatków i niskiej efektywności energetycznej budynku to spójrz na stronę www.ogrzejsasiada.pl
!! Sprawdź szczegóły -> <http://bit.ly/3GYkqQV>

Zgłoś sąsiada do ogrzania.

Gminna akcja pomocy sąsiedzkiej.
Czasem trudno znaleźć tych, którzy potrzebują wsparcia.
Pomóż nam do nich dotrzeć!

Źródło: Materiały własne

Zgłoś sąsiada do ogrzania.

Omówiona akcja pomocy sąsiadkowi. Czasem trudno znaleźć tych, którzy potrzebują wsparcia. Pomóż nam do nich dotrzeć!

Straszyły

Zgłoś sąsiada do ogrzania

Wieloletni doświadczenia z tymi osobami. Nie potrzebują trudzić się o siebie. W naszym ich samostawieniu mamy już doświadczenia. Jeśli w naszym regionie będzie. Nie mogą pozwolić sobie na większe ograniczenia. Korzystają z dodatkowych urządzeń ogrzewania.

Zgłoś sąsiada do ogrzania

Wieloletni doświadczenia z tymi osobami. Nie potrzebują trudzić się o siebie. W naszym ich samostawieniu mamy już doświadczenia. Jeśli w naszym regionie będzie. Nie mogą pozwolić sobie na większe ograniczenia. Korzystają z dodatkowych urządzeń ogrzewania.

Zgłoś sąsiada do ogrzania.

Omówiona akcja pomocy sąsiadkowi. Czasem trudno znaleźć tych, którzy potrzebują wsparcia. Pomóż nam do nich dotrzeć!

Straszyły

Jak działa akcja Zgłoś sąsiada do ogrzania?

1. Twój obserwacja
2. Anonimowe zgłoszenie
3. Dyktando interwencji grupy
4. Realizacja pomocy dla potrzebujących

www.ogrzejsasiada.pl

Źródło: Materiały własne

b) Promocja kanałami tradycyjnymi (off-line)

- plakaty – wydrukowano 50 plakatów, które zostały rozwieszone na terenie gminy (tablice ogłoszeniowe, ośrodki kultury itp.).

Źródło: Materiały własne

- ulotki – wydrukowano 1500 ulotek, które wyłożone zostały w następujących miejscach:
 - Urząd Gminy,
 - Centrum Integracji Społecznej,
 - ośrodki kultury na terenie gminy,
 - ośrodki zdrowia w miejscowościach: Skrzyszów, Gołkowice, Godów,
 - gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (wraz z dystrybucją materiałów wśród podopiecznych ośrodka).

Źródło: Materiały własne

- spotkanie ekodoradcy Gminy Godów z mieszkańcami i aktywistami lokalnymi w gminnym Centrum Integracji Społecznej.
- zainteresowanie mediów

Ze względu na wrażliwy społecznie temat, kampania wzbudziła duże zainteresowanie medialne, nie tylko w skali lokalnej. Informacje i doniesienia na temat akcji pojawiły się nie tylko na lokalnych portalach informacyjnych, ale także wzbudziły zainteresowanie lokalnych stacji radiowych (Radio 90) oraz telewizji (TVT). Przede wszystkim, należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż nasza akcja dotarła również do mediów o zasięgu ogólnopolskim - 18 stycznia na nagraniu w Urzędzie Gminy Godów pojawili się dziennikarze Radia ZET, doniesienia na temat akcji zaś były emitowane w blokach informacyjnych w ciągu dnia.

nasz

wodzislaw.com

nasz rybnik.com

nasz raciborz.pl

Aktualności | Sport | Patrol24 | Biznes | Kultura i Edukacja | Styl życia | Strony Partnerskie | Ogłoszenia | Baza firm | Kontakt i reklama

Aktualności

Pokaż listę wszystkich wiadomości »

Akcja Zgłoś sąsiada do ogrzania w Gminie Godów

Godów: Ubóstwo energetyczne to problem, który dotyka coraz większej grupy osób. Rosnące ceny paliw oraz okresowe problemy z ich dostępnością szczególnie mocno dotykają osoby w trudnej sytuacji życiowej. Dlatego Gmina Godów wraz z Planerią rozpoczynają akcję wsparcia społecznego pod hasłem „Zgłoś sąsiada do ogrzania”, która ma nam pomóc ustalić, ilu mieszkańców gminy i kto jest dotknięty ubóstwem energetycznym.

Aktualizacja ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i szamb

Czym jest ubóstwo energetyczne?

Ubóstwo energetyczne występuje wtedy, kiedy gospodarstwo domowe nie jest w stanie zapewnić sobie wystarczającego poziomu ciepła, oświetlenia i energii do zasilania urządzeń w wyniku połączenia niskich dochodów, wysokich wydatków i niskiej efektywności energetycznej budynku.

Przyczyny ubóstwa energetycznego

Struktura problemu ubóstwa energetycznego jest bardzo złożona. Najczęściej, w przypadku konkretnych osób lub rodzin, trudno wskazać jedną konkretną przyczynę. Mamy raczej do czynienia z kumulacją kilku nawarstwiających się od długiego czasu czynników. Do najczęściej wskazywanych przyczyn ubóstwa energetycznego należą:

- Gmina Godów w czkowie korzystających z programu Czyste Powietrze
- Zbiórka krwi już w niedzielę w Łaziskach. Sprawdź terminy pozostałych akcji
- Godowska księżnica zachęcała, by przeczytać 52 książki w roku. Rekordzistka przeczytała 260!
- Aktualizacja ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i szamb w Gminie Godów
- BMW wjechało w tył chevroleta w Godowie [FOTO]
- Godów. Gmina apeluje o sprawowanie należytej kontroli nad pupilami
- Godów. Pobierz aplikację Eco Harmonogram. Przypilnuje terminu odbioru odpadów
- Nowe odcinki kanalizacji w Skrzyszowie oddane do użytku
- Godów. Do końca stycznia złóż wniosek o stypendium sportowe

Źródło: Materiały własne

Źródło: Materiały własne

Źródło: Materiały własne

Efekty:

Kluczowym efektem bezpośrednim kampanii jest 16 zgłoszeń osób ubogich energetycznie, jakie zostały przesłane w ramach akcji „Zgłoś sąsiada do ogrzania”, a następnie zweryfikowane przez urzędników gminnych.

16 zgłoszeń osób ubogich energetycznie, w skali niewielkiej gminy wiejskiej, reprezentuje jednocześnie prawie 24% w odniesieniu do liczby osób łącznie korzystających ze wsparcia gminnego OPS. Jednocześnie, jedynie 16 osób korzysta regularnie ze wsparcia gminy na zakup opału, co wskazuje, iż zebrana w ramach akcji grupa to dosyć znaczący odsetek społeczności lokalnej. Co więcej, jedynie 3 ze zgłoszonych w ramach akcji osób już miało okazję korzystać ze wsparcia OPS, potwierdzona została więc uzupełniająca rola kampanii wsparcia sąsiedzkiego w diagnozowaniu ubóstwa energetycznego na terenie gminy. Ponadto, weryfikacja oraz ankietyzacja przeprowadzona przez pracowników gminy potwierdziła, iż zgłoszone w ramach akcji osoby rzeczywiście należą do grupy ubogich energetycznie, bądź bezpośrednio zagrożonych tym zjawiskiem.

Osobom zgłoszonym w trakcie kampanii została zapewniona opieka gminnego ekodoradcy, co do możliwości skorzystania z dostępnych możliwości finansowania, a także mogli skorzystać z darmowej weryfikacji termowizyjnej budynku (uproszczony audyt) w celu efektywnego zaplanowania działań inwestycyjnych.

Wnioski do dalszej realizacji oraz późniejszej replikacji:

Uwaga wstępna:

Niestety, pierwotnie planowany harmonogram testów musiał zostać zmieniony ze względu na sytuację, z jaką zostały skonfrontowane samorządy oraz zmiany legislacyjne nakładające na gminy obowiązek dystrybucji węgla wśród mieszkańców. W rezultacie żadna z gmin (ani gmina zamawiająca innowację, ani inne gminy potencjalnie zainteresowane pilotażem) nie były skłonne równoległe prowadzić działań związanych z dystrybucją węgla oraz kampanii społecznej poświęconej ubóstwu energetycznemu. Mocno zniekształcające uzyskiwane wyniki, a więc pozbawione sensu, byłoby również podejmowanie kampanii oraz innych działań projektowych w okresie świątecznym. Kampanię pilotażową na terenie Gminy Godów przeprowadzono w terminie 4 - 25 stycznia 2023.

- W wyniku wskazanego powyżej ograniczenia konieczne było równoległe prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych oraz kampanii zgłoszeniowej pod hasłem „Zgłoś sąsiada do ogrzania”. **W wariantcie optymalnym, działania informacyjno-edukacyjne powinny poprzedzać kampanię zgłoszeniową. Co więcej, działania informacyjno-edukacyjne powinny być prowadzone regularnie i w różnych grupach docelowych, gdyż poziom wiedzy na temat ubóstwa energetycznego jest jeszcze bardzo niski.**
- Sama kampania musi wykorzystywać zróżnicowanie kanałów dotarcia.
- Podjęto decyzję o zmianie nazwy kampanii ze względu na negatywne skojarzenia frazy „zgłoś sąsiada”, co komunikowały niektóre osoby zainteresowane akcją. W efekcie „Zgłoś sąsiada do ogrzania” zmieniono na „Pomóż ogrzać sąsiada”.
- Spotkania z mieszkańcami najlepiej organizować poza urzędem gminy, w miejscach, które dobrze znają i mają do nich zaufanie (w analizowanym przypadku, dobrze sprawdziło się spotkanie w gminnym Centrum Integracji Społecznej). Chodzi o przełamanie bariery braku zaufania i jak największą neutralizację „sytuacji urzędowej”.
- Potwierdzona została skuteczność kampanii wsparcia sąsiedzkiego, jako uzupełniającego narzędzia w diagnozowaniu ubóstwa energetycznego na terenie gminy.

STRATEGIA KOMUNIKACJI

Warunkiem kluczowym dla powodzenia akcji „Pomóż ogrzać sąsiada” („Zgłoś sąsiada do ogrzania w wariacie pierwotnym) jest efektywne dotarcie do mieszkańców gminy. Chodzi tu zarówno o potencjalnych beneficjentów końcowych (osoby ubogie energetycznie), jak i (a może przede wszystkim) o osoby zgłaszające – sąsiadów. Aby kampania była skuteczna, konieczne jest różnicowanie kanałów dotarcia na on- i off-line, jak i korzystanie z różnorodnych narzędzi komunikacyjnych oraz miejsc dystrybucji materiałów. W ten sposób zapewnimy dotarcie do jak najszerszego grona osób z grup docelowych. Poniżej w sposób uproszczony zostały przeanalizowane poszczególne elementy kampanii komunikacyjnej, które należy mieć na uwadze, oraz wskazano kanały komunikacji o największym potencjale powodzenia.

1) Czas trwania kampanii

Biorąc pod uwagę, iż ubóstwo energetyczne (w odróżnieniu od niskiej emisji i jej szkodliwości) jest konceptem stosunkowo nowym, nieprzyswojonym jeszcze przez mieszkańców, kampanię należy zaplanować dwuetapowo:

- Etap 1. Faza przygotowawcza (informacyjno-edukacyjna) – celem tej części kampanii jest zaznajomienie mieszkańców z definicją ubóstwa energetycznego, charakterystyką najbardziej narażonych grup, czynnikami potęgującymi zagrożenie i dostępnymi formami pomocy osobom borykającym się z ubóstwem energetycznym.
- Etap 2. Faza angażująca – dopiero po fazie informacyjno-edukacyjnej powinno się podejmować działania angażujące, a więc kampanię wsparcia sąsiedzkiego (np. pod hasłem „Pomóż ogrzać sąsiada”).

Wdrażając powyższy schemat, zapewnimy dużą liczbę zgłoszeń, ponieważ budowanie świadomości społecznej dotyczącej problemu ubóstwa energetycznego znacznie poszerzy liczebność zaangażowanych w akcję mieszkańców. To bardzo istotne, aby w pierwszej kolejności nauczyć mieszkańców poczucia odpowiedzialności wspólnej, ponieważ pomijając etap informowania i edukowania polegamy jedynie na wąskim gronie osób, którzy z natury wykazują tę cechę. Tymczasem wysiłki pozostałej części społeczności ograniczą się co najwyżej do udostępniania informacji o akcji, bez angażowania się w zgłaszanie osób potrzebujących.

Optymalnym rozwiązaniem będzie stopniowe uwrażliwianie mieszkańców na problem ubóstwa energetycznego poprzez regularne powtarzanie poszczególnych elementów kampanii i stopniowe angażowanie różnych grup docelowych (w tym grup inicjatywnych, dzieci i młodzieży oraz organizacji pozarządowych).

2) Narzędzia komunikacyjne

Dobór narzędzi komunikacyjnych wykorzystywanych podczas realizowania kampanii powinien być uzależniony od specyfiki gminy, jej wielkości, struktury i potrzeb, a także dostosowany do grup docelowych zaangażowanych w działania kampanijne. Bezwzględnie konieczne jest różnicowanie działań i materiałów na te dostępne on-line oraz off-line.

a) Działania off-line

W komunikacji tradycyjnej można wykorzystywać następujące narzędzia:

- ulotki,
- plakaty,
- zawieszki,
- billboardy,
- publikacje w mediach drukowanych (np. gazetce gminnej),
- tablice informacyjne,
- tablice w środkach komunikacji publicznej.

Powyżej przedstawiono wyłącznie propozycje – lista narzędzi off-line jest w zasadzie nieograniczona. Aby optymalizować koszty generowane przez kampanię, warto jednak wziąć pod uwagę, jakimi nośnikami dysponuje gmina (np. billboardami, tablicami informacyjnymi itp.). Dobrze jest również zaplanować dystrybucję materiałów – w przypadku ulotek i plakatów należy zadbać, aby zostały one odpowiednio wyeksponowane, a nie rozdysponowane proforma w miejscach o małej dostępności. Idealnym rozwiązaniem będzie przygotowanie listy lokalizacji, w których zostaną wyłożone materiały drukowane, biorąc pod uwagę grupy docelowe, jakie z nich korzystają. W zależności do kogo chcemy trafić, warto zadbać o ekspozycję materiałów między innymi w takich miejscach, jak:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- parafie,
- ośrodki zdrowia,
- kluby seniora,
- uniwersytety III wieku itp.

Ponadto można wykorzystać mechanizmy dystrybucji materiałów przy okazji wizyt pracowników OPS u podopiecznych, dystrybuować jako dodatki do lokalnej gazetki, dołączać do informacji o podatkach i opłatach lokalnych itd.

b) Działania on-line

Działania prowadzone on-line mogą koncentrować się w kilku zasadniczych obszarach:

- promocji płatnej wykorzystującej mechanizmy promocyjne wyszukiwarki Google i portali społecznościowych, takich jak Facebook,
- regularnych wpisów w mediach społecznościowych (dobrze sprawdzają się zarówno grafiki, jak i pojemniejsze treściowo infografiki),
- artykułów tematycznych przybliżających temat ubóstwa energetycznego, które mogą być integralnie powiązane z materiałami graficznymi (np. infografikami),
- placówek publicznych, np. szkół, które przekazują rodzicom informacje o akcji, wykorzystując komunikację przez dzienniki elektroniczne (np. platformy takie jak Librus, czy Vulcan),
- artykułów w lokalnych portalach informacyjnych – poza stronami gminnymi, lokalne portale informacyjne chętnie i bezkosztowo wspierają akcje pomocowe. Jeżeli wyposażymy lokalne media w odpowiednio przygotowane materiały (tekst, grafiki, infografiki), przekaz będzie miał charakter merytoryczny, zgodny z ideą kampanii.

c) Działania dodatkowe

- bardzo dobre efekty może dać kampania łącząca działania prowadzone on-line i off-line. Mechanizm kampanii wykorzystującej mieszane kanały dotarcia może na przykład obejmować zaangażowanie młodzieży do akcji o charakterze społecznym w szkołach, na lekcjach wychowawczych. Następnie młodzież przynosi działania kampanijne do mediów społecznościowych. Efektem będą widoczne off-line w postaci zgłaszania osób potrzebujących.
- w działania kampanijne warto zaangażować stacje radiowe. Jeżeli dana gmina ma dostęp do lokalnej stacji radiowej lub telewizyjnej, media z dużym prawdopodobieństwem chętnie zaangażuje się w akcje ukierunkowane na pomoc ubogim energetycznie.

3) Monitoring skuteczności

Nie można zapominać o regularnym monitoringu podejmowanych działań i weryfikacji ich skuteczności. Im większą kontrolę będziemy mieli nad prowadzonymi działaniami, tym lepiej zweryfikujemy ich efektywność. Dlatego też, szczególnie przy pierwszym podejściu do realizacji kampanii, powinniśmy prowadzić działania etapami, jednocześnie stale weryfikując skuteczność wybranych metod komunikacji. Monitorować można między innymi liczbę wejść na stronę internet-

tową, liczbę odsłon bannerów, liczbę kliknięć, zgłoszeń, reakcji na materiały itp. Dzięki temu możliwe będzie odpowiednie profilowanie przyszłych działań i wykluczenie tych najmniej skutecznych (lub najbardziej kosztownych), pozwalając skupić wysiłki na kanałach generujących największą informację zwrotną.

4) Dlaczego to działa?

Skuteczność kampanii „Pomóż ogrzać sąsiada” determinuje przede wszystkim to, jaki jest poziom wrażliwości społecznej mieszkańców danej miejscowości – w tym poziom empatii. Ucząc mieszkańców o problemie ubóstwa energetycznego, umacniamy empatię wśród społeczności, wskazując im, na jakie sygnały wysyłane przez otoczenie powinni być wyczuleni i dając narzędzia do reakcji oraz niesienia pomocy. Niniejsza kampania charakteryzuje się tym, że jej odbiorcą może być osoba wrażliwa zarówno na problemy innego człowieka, jak i na sytuację środowiskową, w tym jakość powietrza. Dziś w obliczu zmian klimatycznych coraz więcej osób zdaje sobie sprawę z zagrożenia, jakie niesie smog i niska emisja i wie, że powinni reagować w sytuacji bycia świadkiem emisji zanieczyszczeń do atmosfery przez budynki jednorodzinne. Akcja „Pomóż ogrzać sąsiada” pośrednio rozwiązuje również i ten problem, przyczyniając się do przeprowadzenia termomodernizacji nieefektywnych energetycznie budynków. Wartościami, jakie otrzymują odbiorcy kampanii informacyjno-edukacyjnej to więc możliwość podjęcia realnego działania w kwestii redukcji zanieczyszczenia powietrza i pomoc sąsiadowi, ale również współpraca i budowanie pozytywnych relacji z instytucjami publicznymi.

Poniżej zamieszczono przykładową, wstępną analizę ubóstwa energetycznego dla miasta do 100 tys. mieszkańców.

Ubóstwo energetyczne rozumiane jako sytuacja, w której gospodarstwo domowe nie jest w stanie zapewnić sobie wystarczającego poziomu ciepła, chłodu, oświetlenia oraz energii elektrycznej do zasilania urządzeń elektrycznych, jest złożonym zagadnieniem łączącym kwestie społeczne, techniczne i ekonomiczne. Szacuje się, że problem ubóstwa energetycznego dotyka w Polsce ok. 10% gospodarstw domowych[1]. Narażone na nie osoby w gospodarstwach domowych często stają przed dramatycznym wyborem między ponoszeniem wydatków na energię, a zaspokajaniem innych podstawowych potrzeb życiowych, takich jak zakup żywności.[2] Przy analizie problemu ubóstwa energetycznego konieczne jest wprowadzenie pojęcia „Odbiorca wrażliwy” - osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy, będąca stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej[3]. Definicja ta wskazuje na ujęcie ubóstwa energetycznego właściwie wyłącznie na podstawie kryterium dochodowego, bez analizy efektywności energetycznej obiektu czy wysokości wydatków na cele energetyczne.

Obecnie Miasto napotyka na problemy związane przede wszystkim z identyfikacją osób dotkniętych faktycznie ubóstwem energetycznym. Wynika to przede wszystkim z braku możliwości zbierania danych pozwalających na zidentyfikowanie grup objętych tym zjawiskiem, brakiem zdefiniowanych narzędzi i procedur oraz ograniczonymi zasobami (finansowymi i ludzkimi), które mogłyby zostać wykorzystane do tego rodzaju działań.

Wśród dostępnych narzędzi można wymienić następujące:

- inwentaryzacja stanu technicznego budynków i źródeł ciepła,
- wywiad środowiskowy i ankietyzacja,
- współpraca między urzędem a ośrodkiem pomocy społecznej,
- pozyskiwanie informacji od jednostek niższego szczebla – np. sołtysów, przewodniczących zarządów osiedli,
- działania informacyjno-edukacyjne.

Dane pozyskane z jednostek samorządowych oraz innych podmiotów pozwalają w przybliżeniu określić skalę zjawiska na obszarze miasta. Dane dotyczące osób korzystających ze świadczeń rodzinnych i innych świadczeń przedstawia poniższa tabela.

świadczenia rodzinne i inne	2020	2021	2022
zasiłek rodzinny	1163	997	883
świadczenie rodzicielskie	365	344	302
zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności	1876	1939	1961
zasiłek pielęgnacyjny od 75 r.ż.	254	234	220
świadczenia pielęgnacyjne	440	485	557
świadczenia „za życiem”	6	10	7
zasiłek dla opiekuna	19	5	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta.

W analizie nie uwzględniono danych dot. specjalnego zasiłku opiekuńczego z uwagi na praktycznie wartości bliskie 0 -zaledwie kilka osób w skali Miasta. Ponadto pominięto dane dot. zasiłku osłonowego z uwagi na jego jednorazowy charakter.

Z kolei dane dot. przyznawanych dodatków mieszkaniowych wskazują, że średnio rzecz biorąc ok. 1100-1200 gospodarstw korzystało z dodatków mieszkaniowych, tj. ok. 3,7-4% gospodarstw domowych.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców	85 388	83 987	83 139

Źródło: dane GUS-BDL

Powyższe dane wskazują, że świadczeniobiorcy stanowią ok. 4,8% wszystkich mieszkańców Miasta, a w przeliczeniu na liczbę gospodarstw domowych – ok. 13,35% gospodarstw korzystało ze świadczeń rodzinnych lub innych.

Wg danych udostępnionych przez WFOŚiGW w Katowicach liczba osób korzystających ze wsparcia na inwestycje z zakresu termomodernizacji, wymiany źródła ciepła czy montażu OZE kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Wszystkie inwestycje	188	658	370
Liczba dofinansowania w ramach podwyższonego poziomu dofinansowania	4	42	13

Źródło: dane GUS-BDL

Wg danych NSP 2021 liczba gospodarstw domowych kształtowała się na poziomie 30 132. Można dla uproszczenia przyjąć, że liczba gospodarstw domowych odpowiada liczbie mieszkań (zgodnie z NSP 2021).

Dane te wskazują, że najwięcej korzystających było w 2021 r. co wynika w pewnej części z terminów wskazanych w uchwale antysmogowej. Dane te wskazują, że średnio w ostatnich 3 latach ze wsparcia WFOŚiGW korzystało zaledwie 1,3% gospodarstw domowych. Z kolei ze wsparcia wyższego z uwagi na kryterium dochodowe korzystało zaledwie ok. 0,1% w tamtym okresie.

Na podstawie powyższych danych oraz przyjmując bardzo ostrożne podejście w szacunku poziomu ubóstwa energetycznego na obszarze miasta, można zatem przyjąć, że skala ubóstwa energetycznego kształtuje się na uśrednionym poziomie ok. 10,5-11%. Uwzględniono liczbę świadczeniobiorców świadczeń rodzinnych i innych oraz korzystających z dodatków mieszkaniowych waha się na poziomie (założono, że ok. 20% gospodarstw domowych korzystające ze świadczeń rodzinnych ma możliwości inwestycyjne – potwierdzają to dane dot. przedsięwzięć dofinansowanych z WFOŚiGW oraz dane dot. korzystających z dodatków mieszkaniowych). Można zaryzykować stwierdzenie, że poziom ubóstwa energetycznego w Mieście nie odbiega od sytuacji w kraju.

[1] Stan na 2020 r. wyliczony na podstawie wskaźnika „Wysokie Koszty, Niskie Dochody” (LIHC) poziom ubóstwa wyniósł 10,1%. Dane dostępne po adresem: <https://www.gov.pl/web/klimat/badania-statystyczne>

[2] Na podstawie Bank dobrych praktyk. Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu w Polsce, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Warszawa 2021

[3] art. 3 ust. 13c ustawy – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1385 ze zm.)

Planergia

Innowacja powstała w ramach inkubatora innowacji społecznych „Śląska Przestrzeń Innowacji”.

Niniejszy materiał opublikowany jest na licencji CC BY 4.0
(Creative Commons-Uznanie autorstwa-4.0 Międzynarodowe (CC BY 4.0)).

Szczegóły licencji znajdziesz pod adresem: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.pl>

Projekt „Innowacje w samorządzie” jest realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

